

Midfastosöndagen

(Laetare.*)

Predikan i Stockholm och på distans 2024-03-10.

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige

Livets bröd

I Guds, Faderns + och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Vi tackar dig för att du i din nåd ger oss både det dagliga och det himmelska brödet. Sänd oss din helige Ande genom ordet så att detta bröd blir till välsignad föda för vår själ. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. *Amen.*

Predikotext. Evangeliet 1:a årg. Joh. 6:1-15 Jesus bespisar femtusen män.

Sedan for Jesus över till andra sidan Galileiska sjön, alltså Tiberiassjön. 2 Mycket folk följde honom, eftersom de såg de tecken som han gjorde med de sjuka. 3 Men Jesus gick upp på berget och satte sig där med sina lärjungar. 4 Påsken, judarnas högtid, var nära.

5 När Jesus lyfte blicken och såg att det kom mycket folk till honom, sade han till Filippus: "Var ska vi köpa bröd så att de får något att äta?" 6 Det sade han för att pröva honom. Självisste han vad han skulle göra. 7 Filippus svarade: "Bröd för tvåhundra denarer räcker inte för att alla ska få var sin bit!" 8 En annan av hans lärjungar, Andreas, bror till Simon Petrus, sade till honom: 9 "Här är en pojke som har fem kornbröd och två fiskar. Men vad räcker det till så många?"

10 Jesus sade: "Låt folket slå sig ner." Det var gott om gräs på platsen, och de slog sig ner. Det var omkring fem tusen män. 11 Jesus tog bröden, tackade Gud och delade ut till dem som var där, likaså av fiskarna, så mycket de ville ha. 12 När de var mätta sade han till sina lärjungar: "Samla ihop bitarna som blev över så att inget går förlorat." 13 De samlade ihop dem och fyllde tolv korgar med bitarna som blev över efter de fem kornbröden när de ätit.

14 När människorna såg vilket tecken han hade gjort, sade de: "Han måste vara Profeten som ska komma till världen!" 15 Jesus förstod att de tänkte komma och göra honom till kung med våld, och han drog sig undan upp till berget igen, helt ensam.

Ämnet idag på midfastosöndagen är *Livets bröd*. Men vi ska här inte komma med några allmänna spekulationer om livskrafter och människans egen mystiska livsenergi. Det är istället fråga om en enda person, Jesus Kristus, som om sig själv säger: *Jag är livets bröd*. Han betonar att detta är en trosfråga:

Jag är livets bröd. Den som kommer till mig ska aldrig hungra, och den som tror på mig ska aldrig någonsin törsta (Joh. 6:35).

Orden syftar på att Jesus är den ende som kan ge människan evigt liv. Det är inte så att brödundret bara var ett stort under utan någon förklaring, eller att detta endast är en from utläggning som vi gör. Nej Jesus själv gör brödundret för att visa vem han är och vad han lär. Jesus hade under många långa dagar predikat Guds ord för folket och somliga följde honom från plats till plats. Johannes skriver:

Sedan for Jesus över till andra sidan Galileiska sjön, alltså Tiberiassjön. Mycket folk följde honom, eftersom de såg de tecken som han gjorde med de sjuka. Men Jesus gick upp på berget och satte sig där med sina lärjungar. Påsken, judarnas högtid, var nära (Joh. 6:1-4).

Vi förstår att detta var en av de många dagarna då Jesus både botade sjuka och undervisade i Guds ord. Men nu står det att Jesus ville sätta sina lärjungar på prov. Självis

visste han vad han ville göra, men han ville först se hur lärjungarna skulle reagera inför hans fråga som förbluffade dem. Jesus sade nämligen till Filippus:

"Var ska vi köpa bröd så att de får något att äta?" (v. 5)

Det står att folket bestod av ungefär femtusentusen män, *förutom kvinnor och barn* (Matt. 14:21). Inför denna hopplösa uppgift sviktade Filippus tro. Han blev helt uppgiven och tänkte säkert: Nu begär Jesus något alldeles omöjligt av oss. Därför svarade han:

"Bröd för tvåhundra denarer räcker inte för att alla ska få var sin bit!" (v. 7)

Det var en mycket stor folkmassa och 200 denarer motsvarade ungefär åtta månadslöner för en arbetare på den tiden. Skulle vi idag av Jesus fått samma uppgift att gå och köpa mat till en så stor mängd åhörare hade det kanske kostat oss 100 000 eller 200 000 kr. Filippus som var en from jude hade dessutom säkert hört i synagogan om Elisas brödunder. Där berättades om en man med 20 kornbröd (förstlingsbröd för templet) och en påse med sädesax. Elisa hade sagt till sina profetlärjungar att de skulle ge folket att äta. Hans tjänare sade då:

"Hur kan jag sätta fram det här till hundra män?" Men Elisa sade då: "Ge det åt folket att äta, för så säger Herren: De ska äta och få över." Då satte han fram det till dem, och de åt och fick över, så som Herren hade sagt (2 Kung. 4:42ff).

Gud hade alltså genom profeten Elisa gjort ett brödunder i en tid av svår svält och mättat c:a 100 män (och troligen också deras familjer). Redan detta var svårt för att inte säga omöjligt. Det var verkligen ett Guds under som skedde i kraft av Herrens ord. Kanske Filippus flera gånger hade hört och läst om detta och lovprisat Gud för hans under. Men nu satte Jesus honom på ett svårt prov. Kunde Filippus lita på att 5000 män skulle få mat som han dessutom själv måste gå iväg och köpa???. Troligen fanns inga sådana affärer i närheten heller. Nej, detta var *för mycket* begärt. Hans svar visar hur hans tro verkligen sviktade:

"Bröd för tvåhundra denarer räcker inte för att alla ska få var sin bit!" (v. 6)

Inte hade de fattiga apostlarna några stora summor pengar att röra sig med! Judas, kassören, hade ju en liten daglig kassa som kunde handla för. Men den räckte nog bara till apostlakretsens behov. Det var en svår situation. Så är det också med vår tro när den provas. När nöden kommer försvinner tilliten till Gud snabbt. När det t.ex. är fråga om att ha en bekännelsetrogen församling och upprätta prästämbetet är vi ofta snabba med svaret: *Det går inte. Vi är alldeles för få.* Vi litar då inte längre på att Gud verkligen skall försörja oss när vi följer hans ord. Därför stannar många bibeltroende trots allt hellre kvar i gemenskap med de liberala kyrkorna där försörjningen är ordnad med ordentliga löner till prästerna.

Det kan också vara fråga om förföljelse som bryter ut när vi är måna om att följa Guds ord. Många har under sådana tider varit tvungna att lämna hus och hem för trons skull.

Eller kan det vara sjukdom, ekonomiska bekymmer och annat som gör att vår tillit till Gud börjar svikta i frestelsens skull. Vi blir då bittra och otacksamma mot Gud och förstår inte att han i sin nåd och godhet också vill pröva vår tro för att sedan kunna hjälpa oss i nöden. Gud är nämligen alltid sådan att han först vill föra oss in i hjälplöshet och visa att våra egna krafter och förmågor inte räcker i nödens stund. Det är därför det står:

Detta sade Jesus för att pröva Filippus.. Självt visste han vad han skulle göra. (v. 6)

Men Filippus klarar inte av detta prov. Han känner sig förvirrad och hjälplös. Detta går bara inte. En annan av apostlarna, Andreas, Petrus bror, hörde också vad Jesus sa. Han kommer fram med en pojke som har fem bröd och två fiskar. Men även Andreas är tvivlande och säger: *Men vad räcker det till så många? (v. 9)*

I sin kärlek och godhet tar nu Jesus över. Han har genom sina prövande ord visat apostlarna deras egen hjälplöshet. Nu ger han bara de befallande orden:

"Låt folket slå sig ner" (v 10).

Det Jesus först säger till apostlarna är en prövning som visar deras svaghet och otro. I sin egen kraft kan de inte uträtta någonting. Detta visar oss hur lagen bara kan avslöja vår synd och otro, men inte ge någon verklig hjälp. När folket så har slagit sig ner i gräset utför Jesus själv sitt under. Då kommer han med evangelisk tröst. Det står:

Jesus tog bröden, tackade Gud och delade ut till dem som var där, likaså av fiskarna, så mycket de ville ha (v 11).

Av fem bröd och två fiskar delar Jesus ut till alla de femtusen männen och deras anhöriga och de många sjuka de hade med sig, sådana som Jesus botade.

De som inte tror på Guds makt att göra under menar att denna berättelse inte kan vara sann. Så säger de liberala, modernistiska teologerna. Jesus kanske möjligen gjorde något som var lite märkligt, men sedan har evangelisterna lagt till och målat ut berättelsen som en slags from legend. Det finns ju i andra sammanhang många legender som tillskriver helgon och berömda personer märkliga och underbara gärningar. Bibelkritikerna menar att det är på samma sätt med Bibelns berättelser. Möjligen finns det i dagens evangelium om brödundret en kärna av sanning, men det mesta måste vara fromma tillägg, menar kritikerna. Några säger också att dessa tillägg gjordes i tron att man då förhärligade Jesus! Den tiden hade ett "annat sanningsbegrepp", säger man. Är det inte fruktansvärt!? Hur skulle Gud kunna förhärligas genom legender och rena lögner?

Faktum är, att om man tror att Jesus verkligen är Gud, så tror man också på de under han gjorde. Man tror att de under som beskrivs i nya testamentet är gjorda av samme evige Gud som på sex dagar skapade världen, som lät Noa och hans familj bli räddade undan syndafloden och som räddade Israels folk ur Egypten. Men ekumenismens ledande teologer tror inte på Bibelns under. Så skrev vår kände svenske, ekumeniske ärkebiskop *Natan Söderblom* (1866-1931) en teologisk avhandling där han förnekade att Gud gör naturunder, alltså sådana under som strider mot de s.k. naturlagarna.

Om vi verkligen vill ha samma tro som Abraham, Isak och Jakob, samma tro som Mose, profeterna, Johannes döparen och Jesu egna apostlar – ja, då skall vi bedja och ropa till Gud om nåd att av hjärtat tro allt vad Bibeln lär och sedan hålla fast vid det och leva efter det.

Så fick apostlarna och folket uppleva Guds under med den lilla mängden bröd och fiskar. Det står att de fick äta så mycket de ville och att alla blev mätta. Ja, det blev också mycket över:

När de var mätta sade han till sina lärjungar: "Samla ihop bitarna som blev över så att inget går förlorat." De samlade ihop dem och fyllde tolv korgar med bitarna som blev över efter de fem kornbröden när de ätit (v. 12f).

Trots det stora undret som de själva varit med om förstod de flesta inte den verkliga innebörden av Jesu gärning. Hans uppdrag var ju att komma till världen för att lida och dö för våra synder. Men de såg honom istället som en jordisk herre. De tänkte sig Messias som en världslig befriare från det romerska oket. Därför står det:

När människorna såg vilket tecken han hade gjort, sade de: "Han måste vara Profeten som ska komma till världen!" Jesus förstod att de tänkte komma och göra honom till kung med våld, och han drog sig undan upp till berget igen, helt ensam (v. 14f).

Denna otrons frestelse är aktuell också för oss. Vi vill gärna ha en stor och framgångsrik kyrka som åstadkommer märkliga resultat och som imponerar på världen. Att kristendomen skall framträda i ringhet och fattigdom vill ingen acceptera. Men Jesus framhåller:

Där två eller tre är samlade i mitt namn, där är jag mitt ibland dem (Matt. 18:20).

Syftet med Jesu brödunder och alla andra under han gjorde, var att bekräfta att Jesus verkligen är Bibelns Messias. Han är Kristus, som enligt profetiorna skulle komma med syndernas förlåtelse och evigt liv. Det är Skriften själv som förklarar på vilket sätt Jesus är livets bröd. Redan Mose befälde att påskalammet, vars blod räddade folket ur Egypten, skulle firas varje år. Detta var en förebild för nya testamentets påskalammet, Jesus, om vilken Johannes döparen sade: ”Se Guds lamm som tar bort världens synd” (Joh. 1:29).

För oss syndare är detta den enda verkliga trösten inför döden och evigheten. Jesu död på korset var ett lidande och en död *i vårt ställe*. Vi hade förtjänat att straffas med den eviga döden, men Jesus led detta straff på korset. Sedan bekräftar han detta med sin uppståndelse och skänker oss genom tron sin egen rättfärdighet. Han klär oss i *dopet* med livets rättfärdighet som innebär en evig frälsning undan synden, döden och djävulen. Samma nåd skänker han också genom *altarets sakrament*, den heliga Nattvarden, som han kallar det nya förbundets genom sitt blod. När Jesus talar om brödet som ger världen liv är det fråga om Guds nåd i både *predikan, dopet, bikten* och *nattvarden*.

Som en särskild försäkran om Guds nåd har vi tillsägelsen genom syndernas förlåtelse genom *dopets* vatten i den Treenige Gudens namn. Samma förlåtelse ges när prästen tillsäger oss den i *avlösningens* sakrament. Och samma förlåtelse ges när det välsignade, konsekreerade brödet och vinet räcks fram åt oss i nattvarden. Om detta bröd säger Jesus: *Tåg och ät. Detta är min kropp*. Och om vinet säger han: *Drick alla av detta. Det är det nya förbundet i mitt blod*. Men dessa sakrament skulle vara oförståeliga utan en rätt *predikan*. Om predikan är falsk blir också sakramenten obegripliga. Därför är det av allra största vikt att alla trogna kristna kallar och insätter herdar och lärare som i alla stycken håller sig till Guds ord. Där detta sker finns också Kristi kyrka, även om den är mycket oansenlig och obetydlig. Men liksom några få bröd och fiskar i genom Jesu ord blir välsignade och räcker till för så många så har hans enkla ord och sakrament också idag samma kraft att föda människor på nytt till andligt liv och bevara dem ända in i himmelrikets härlighet.

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans Helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålmod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. *Amen.*

* Dagens latinska namn *Laetare* (gläd er) kommer från söndagens antifon (Jes. 66:10). Denna bibelvers lyder så:

Gläd er med Jerusalem, fröjda er med henne, alla ni som älskar henne!